

УДК 658:338.532.64

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/40.19>**Плиса В.Й.**кандидат економічних наук, професор
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7451-6833>**Цюпка А.В.**аспірант
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8226-139X>

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

В статті проаналізовано сутність фінансової стійкості підприємства та запропоновано перспективні напрями її покращення в умовах повоєнного відновлення. Встановлено, що показник фінансової стійкості відображає, наскільки підприємство є фінансово незалежним. Доведено, що фінансова стійкість підприємства в умовах війни в країні набуває критичного значення, оскільки бізнес функціонує в середовищі підвищеної невизначеності, ризиків і постійних змін. Визначено, що керування фінансовою стійкістю на підприємстві виступає складовою загальної системи менеджменту. Авторами запропоновано перспективні напрями покращення фінансової стійкості підприємства в умовах повоєнного відновлення, реалізація яких покликана сприяти зміцненню платоспроможності, підвищенню конкурентоспроможності та формуванню стійкої основи для довгострокового розвитку підприємства в післявоєнний період.

Ключові слова: фінансова стійкість, підприємство, фінансові ресурси, повоєнне відновлення підприємства, економічна безпека, ефективність.

Постановка проблеми. У сучасних реаліях господарювання фінансова стійкість виступає ключовим чинником успішного функціонування підприємства. Вивчення і моніторинг даного показника дає змогу завчасно виявляти можливі ризики та ефективно використовувати перспективи для довготривалого розвитку. За умов високого рівня конкурентної боротьби підприємствам стає складно втримувати стабільний рівень функціонування. Втримання належного рівня фінансової стійкості вимагає формування певних економічних передумов задля стабілізації виробничих процесів та підвищення ролі фінансового механізму, який має максимально відповідати сучасним умовам господарювання та управління. Варто наголосити на тому, що фінансова стійкість виступає дієвим інструментом зміцнення кредитоспроможності і генерування економічного потенціалу підприємства. Враховуючи вищезазначене варто зауважити, що пошук перспективних напрямів покращення фінансової стійкості підприємства в умовах повоєнного відновлення набуває неабиякої актуальності та потребує подальших наукових досліджень та обґрунтувань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика пошуку напрямів покращення фінансової стійкості підприємства активно досліджується у наукових працях таких науковців як: Абдуллаєва А.Є. [6], Завгородній А.Г. [4], Канельська А. [1], Марусяк Н.Л. [2], Партин Г.О. [4], Полегенька М. Ю. [5], Сергійчук Д.І. [3], Сергійчук С.І. [3], Степаненко О. [1] та ін.

На даний момент було приділено значну увагу науковцям дослідженню напрямів покращення фінансової

стійкості підприємств, але враховуючи той факт, що українські підприємства сьогодні функціонують в умовах війни в країні, малодослідженими залишаються питання покращення фінансової стійкості підприємств в період повоєнного відновлення економіки.

Мета статті полягає у дослідженні та обґрунтуванні концептуальних напрямів покращення фінансової стійкості підприємства в умовах повоєнного відновлення та забезпечення його стабільного перспективного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств внаслідок впливу російської агресії зазнає значних трансформаційних змін, котрі також впливають на логістичні, виробничі та фінансові процеси. Відомо, що показник фінансової стійкості відображає, наскільки підприємство є фінансово незалежним і здатним протистояти негативному впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на свою фінансово-господарську діяльність. Саме тому для будь-якого суб'єкта господарювання вкрай важливо вміти підтримувати належний рівень фінансової стійкості та своєчасно реагувати на потенційні ризики, які можуть призвести до її зниження.

Такі науковці як Степаненко О. та Канельська А. акцентують увагу на тому, що: «фінансова стійкість не є фіксованою величиною, оскільки формується на основі гармонійного поєднання її складових. Вона характеризує загальний фінансовий стан підприємства та визначає основні напрями його діяльності, сприяючи досягненню стратегічних цілей розвитку. У сучасних наукових підходах фінансова стійкість

розглядається як складне, багатофакторне, динамічне явище, що відображає здатність підприємства ефективно функціонувати в умовах високої невизначеності та структурних змін. Досягнення фінансової стійкості забезпечується через раціональне управління капіталом і грошовими потоками, що створює передумови для стабільної діяльності та сталого розвитку підприємства у довгостроковій перспективі» [1].

Ми погоджуємося з точкою зору Марусяк Н.Л. стосовно того, що: «Фінансова стійкість підприємства формується під впливом комплексу внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх відносять структуру капіталу, рівень ліквідності, ефективність управління оборотними активами, диверсифікацію постачальників і каналів збуту, наявність фінансових резервів, а також якість управлінських рішень і корпоративного управління. Зовнішні чинники охоплюють макроекономічну ситуацію (зокрема рівень інфляції та валютний курс), стан фінансової системи, доступність кредитних ресурсів, правове регулювання, забезпеченість критичною інфраструктурою та безпеку логістичних шляхів. У періоди воєнних конфліктів значущість зовнішніх факторів суттєво зростає: порушення логістики, руйнування виробничих потужностей, масова міграція трудових ресурсів, санкційні обмеження та інші виклики спричиняють додатковий тиск на операційну та фінансову діяльність підприємств» [2].

На нашу думку фінансова стійкість підприємства в умовах війни в країні набуває критичного значення, оскільки бізнес функціонує в середовищі підвищеної невизначеності, ризиків і постійних змін. У таких умовах вона означає не лише здатність зберігати платоспроможність і прибутковість, а й уміння швидко адаптуватися до кризових викликів та відновлювати діяльність.

Важливо розуміти сутність фінансової стійкості підприємства, яке функціонує в умовах війни в країні. Особливості трансформації фінансової стійкості підприємства у період війни наведені на рисунку 1.

Аналізуючи рисунок 1 варто наголосити на тому, що фінансова стійкість у воєнний час – це динамічна характеристика, що визначається здатністю підприємства виживати, адаптуватися і розвиватися попри кризові умови. Її забезпечення потребує комплексного

підходу до управління ресурсами, ризиками та стратегічним розвитком, а також активної взаємодії з державою і зовнішніми партнерами.

Керування фінансовою стійкістю на підприємстві виступає складовою загальної системи менеджменту, яка спрямована впливати на фактори, що визначають підсумкові результати діяльності суб'єкта господарювання. З огляду на сучасні умови господарювання, механізм забезпечення фінансової стійкості потребує насамперед оновленого теоретичного й методичного підходу. Під цим механізмом доцільно розуміти сукупність методів і інструментів, що застосовуються для оптимізації всіх бізнес-процесів підприємства, а саме організації діяльності, підтримання фінансової стабільності та формування довгострокової стратегії розвитку.

Змістовною є думка Сергійчука С.І. та Сергійчука Д.І. і ми розділяємо її стосовно того, що: «малі та середні підприємства часто виступають рушійною силою інновацій, впроваджуючи нові технології та розробляючи унікальні продукти та послуги. Вони також сприяють розвитку місцевих громад, підтримуючи локальні ініціативи та залучаючи місцеві ресурси. Таким чином, малі та середні підприємства є ключовими елементами для сталого економічного та соціального розвитку країни. Проте, повномасштабна війна спричинила значні обмеження, а в деяких випадках майже повністю паралізувала діяльність підприємств стратегічних галузей економіки. У цій ситуації активізація суб'єктів малого та середнього підприємництва, навіть в умовах передислокації, дозволила підтримувати національну економіку та забезпечувати населення робочими місцями тільки на перших етапах» [3].

Ми погоджуємося з точкою зору таких науковців як Партин Г.О. та Завгороднього А.Г., котрі акцентують увагу на тому, що: «українські підприємства, ослаблені наслідками війни, потребують впровадження дієвих заходів, які сприятимуть не лише відновленню зруйнованих активів, а й створенню основи для фінансової стабілізації їхньої діяльності в надзвичайно складних воєнних умовах» [4].

Зауважимо, що покращення фінансової стійкості підприємства в умовах повоєнного відновлення є критично важливою, адже першочергово це має на меті

Рисунок 1 – Особливості трансформації фінансової стійкості підприємства у період війни

Джерело: запропоновано авторами

забезпечити виживання підприємства. Саме в післявоєнний період підприємства стикаються з втратою активів, розривом логістичних ланцюгів і нестачею обігових коштів, тому фінансова стійкість дозволяє відновити діяльність і уникнути банкрутства. Також покращення фінансової стійкості гарантує стабільність операційної діяльності так як стійке фінансове становище дає змогу своєчасно виконувати зобов'язання перед працівниками, постачальниками та державою, підтримуючи безперервність виробництва. Зменшуються ризики та підвищується адаптивність, за таких умов фінансова стійкість дозволяє ефективніше реагувати на нестабільність зовнішнього середовища та швидше адаптуватися до змін. Підсумовуючи вищевикладене варто зазначити, що фінансова стійкість є не лише внутрішнім показником ефективності підприємства, а й ключовим чинником його відновлення, розвитку та внеску в загальну економічну стабілізацію у повоєнний період.

На рисунку 2 авторами запропоновано сукупність перспективних напрямів покращення фінансової стійкості підприємства в умовах повоєнного відновлення.

Аналізуючи рисунок 2 зазначимо, що досліджувані перспективні напрями покращення фінансової стійкості охоплюють комплекс взаємопов'язаних управлінських, фінансових і стратегічних рішень. За рахунок диверсифікації діяльності та ринків збуту зменшується залежність від окремих джерел доходу за рахунок розширення асортименту та виходу на нові ринки. Обов'язковим кроком має бути реконструкція пошкоджених активів із одночасним впроваджен-

ням інноваційних та ресурсоефективних технологій. Доречним буде залучення коштів через міжнародні гранти, державні програми підтримки, кредити та партнерство з інвесторами. Важливо також, здійснювати удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства за рахунок оптимізації структури капіталу, контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю. Перспективним напрямом також виступає використання інструментів бюджетування, фінансового прогнозування та системи управлінського обліку для підвищення обґрунтованості управлінських рішень. Пропонуємо також, здійснювати впровадження цифрових технологій для підвищення продуктивності, прозорості діяльності та скорочення витрат.

Отже, підсумовуючи, наголосимо на тому, що реалізація цих напрямів сприятиме зміцненню платоспроможності, підвищенню конкурентоспроможності та формуванню стійкої основи для довгострокового розвитку підприємства в післявоєнний період.

Вважаємо за необхідне більш детально зупинитися до дослідженні особливостей управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах повоєнного відновлення, адже саме фінансові ресурси є фундаментом ефективного функціонування підприємства.

За твердженням Полегенької М.Ю. на рахунок того, що: «в умовах воєнного стану структура джерел фінансових ресурсів зазнає істотних змін: підприємства втрачають доступ до довгострокового кредитування, зменшується обсяг прибутку, а державні програми підтримки набувають особливої ролі» [5, с. 57].

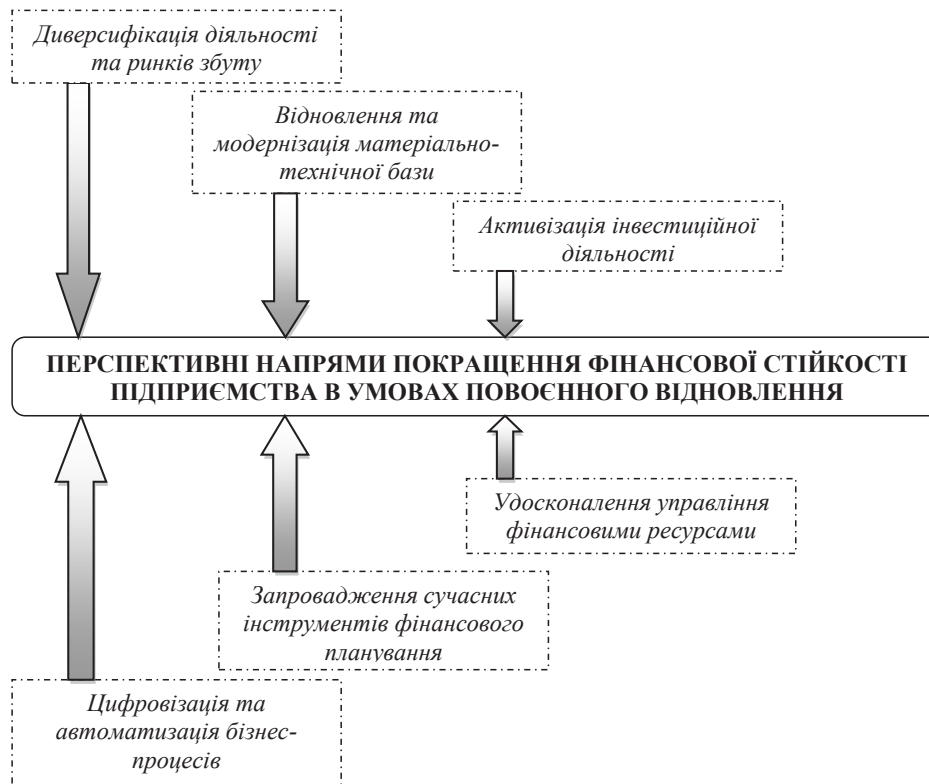

Рисунок 2 – Перспективні напрями покращення фінансової стійкості підприємства в умовах повоєнного відновлення

Джерело: запропоновано авторами

В контексті досліджуваного питання ми погоджуємося з точкою зору Абдулаєвої А.Є. стосовно того, що: «забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів є одним із головних завдань управління будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки це сприяє його якісному розвитку в довгостроковій перспективі. Водночас не менш важливими для ефективної діяльності є й інші напрями, зокрема: організація повноцінного процесу відтворення; створення грошових фондів для підтримання фінансової рівноваги в поточній діяльності; максимально ефективно використання всіх видів ресурсів; а також забезпечення дотримання інтересів усіх зацікавлених сторін – акціонерів, працівників, кредиторів – і своєчасне виконання зобов'язань перед бюджетом та позабюджетними фондами» [6, с. 190].

Зауважимо, що управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах повоєнного відновлення має низку специфічних рис, зумовлених нестабільністю середовища, обмеженістю ресурсів і необхідністю швидкої адаптації до нових економічних реалій. Через втрати активів, зниження кредитоспроможності та обережність інвесторів підприємствам складніше залучати капітал. Тому зростає роль внутрішніх джерел фінансування, оптимізації витрат і пошуку альтернативних інструментів – грантів, міжнародної допомоги, партнерських програм. Особливою рисою є підвищена увага до фінансової стійкості та довгострокової адаптації. Бізнеси змінюють структуру капіталу, диверсифікують джерела доходів і формують антикризові стратегії для забезпечення стабільного розвитку в майбутньому.

Наголосимо на тому, що в умовах повоєнного відновлення управління фінансовими ресурсами набуває більш стратегічного, гнучкого та ризик-орієнтованого характеру, що є необхідною передумовою відновлення та сталого розвитку підприємств.

Висновки. Підводячи підсумки проведеного дослідження варто акцентувати увагу на тому, що пошук перспективних напрямів покращення фінансової стійкості підприємства в період повоєнного відновлення є критично важливим, оскільки саме від здатності адаптуватися до нових умов залежить не лише виживання бізнесу, а й його подальший розвиток. У післявоєнний період підприємства стикатимуться з наслідками руйнування активів, розривом логістичних ланцюгів, зміною структури попиту та обмеженим доступом до фінансових ресурсів. У таких умовах традиційні підходи до фінансового управління часто виявляються недостатніми, тому виникає потреба у пошуку нових, більш ефективних рішень. Передусім це дозволяє зміцнити платоспроможність і ліквідність. Найбільш актуальним, на нашу думку є забезпечення довгострокової фінансової стійкості. Орієнтація на нові ринки, впровадження інновацій, цифровізація процесів і підвищення операційної ефективності створюють основу для сталого розвитку навіть в умовах нестабільного середовища.

У підсумку, активний пошук і впровадження перспективних напрямів підвищення фінансової стійкості є не просто бажаним, а необхідним елементом ефективного управління підприємством у період повоєнного відновлення, оскільки саме він забезпечує стабільність, конкурентоспроможність і можливість сталого розвитку в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Степаненко О., Канельська А. Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 33. С. 123–130. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/725/703>
2. Марусяк Н.Л. Забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану та економічної турбулентності. *Сталий розвиток економіки*. 2025. №5 (56). URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1541/1490>
3. Партин Г.О., Завгородній А.Г. Шляхи фінансової стабілізації діяльності підприємств України за умов воєнного стану та в повоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5517/5455>
4. Сергійчук С.І., Сергійчук Д.І. Сучасні виклики і перспективи для розвитку вітчизняного підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4110/4041>
5. Полегенька М. Ю. Ефективність фінансового менеджменту у системі забезпечення безпеки торговельних підприємств в умовах воєнного стану. *Економічний дискурс*. 2025. №1. С. 56–62.
6. Абдуллаєва А.Є. Особливості здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 1. С. 188–191.

References:

1. Stepanenko, O., Kanelska A. (2024) Finansova stiiikist pidpriemstv v period voiennoho stanu: ryzyky, zahrozy, shliakhy yikh podolannia [Financial stability of enterprises during martial law: risks, threats, ways to overcome them]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii (electronic journal)*, vol. 33, pp. 123–130. Available at: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/725/703>
2. Marusiak, N.L. (2025) Zabezpechennia finansovoi stiiikosti pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu ta ekonomichnoi turbulentsii [Ensuring the financial stability of enterprises in conditions of martial law and economic turbulence]. *Stalyi rozvytok ekonomiky (electronic journal)*, vol. 5 (56). Available at: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1541/1490>
3. Partyn, H.O., Zavorodnii, A.H. (2025) Shliakhy finansovoi stabilizatsii diialnosti pidpriemstv Ukrainy za umov voiennoho stanu ta v povoiennyi period [Ways of financial stabilization of the activities of Ukrainian enterprises under martial law and in the post-war period]. *Ekonomika ta suspilstvo (electronic journal)*, vol. 71. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5517/5455>
4. Serhiichuk, S.I., Serhiichuk, D.I. (2024) Suchasni vyklyky i perspektyvy dlia rozvytku vitchyznianoho pidpriemnytstva v umovakh viiny i povoiennoho vidnovlennia [Modern challenges and prospects for the development of domestic entrepreneurship in the conditions of war and post-war recovery]. *Ekonomika ta suspilstvo (electronic journal)*, vol. 71. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4110/4041>

5. Polehenka, M. Yu. (2025) Efektyvnist finansovoho menedzhmentu u systemi zabezpechennia bezpeky torhovelnnykh pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu [The effectiveness of financial management in the system of ensuring the security of commercial enterprises under martial law]. *Ekonomichniy diskurs*, vol. 1, pp. 56–62.

6. Abdullaieva, A.Ie. (2020) Osoblyvosti zdiisnennia stratehichnoho upravlinnia finansovymy resursamy na vitchyznianskykh pidpriemstvakh [Peculiarities of implementing strategic management of financial resources at domestic enterprises]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 188–191.

Plysa Volodymyr, Tsiupka Anton
Ivan Franko National University of Lviv

PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF AN ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF POST-WAR RECOVERY

The article analyzes the essence of the financial stability of the enterprise and proposes promising directions for its improvement in the conditions of military recovery. The financial stability of domestic enterprises as a result of the influence of Russian aggression determines significant transformational changes that also affect logistical, production and financial processes. It has been established that the indicator of financial stability shows that the enterprise is financially independent. It has been proven that the financial stability of an enterprise in the conditions of war in the country acquires critical importance, after which the business operates in an environment of increased uncertainty, risks and constant changes. In our opinion, the financial stability of an enterprise in the conditions of war in the country acquires critical importance, the absence of a business operates in an environment of increased uncertainty, risks and constant changes. In such conditions, it means not only the ability to maintain solvency and profitability, but also the ability to quickly adapt to crisis challenges and resume activities. Maintaining an appropriate level of financial stability requires the formation of certain economic prerequisites for stabilizing production processes and increasing the role of the financial mechanism, which should maximally correspond to modern business and management conditions. Under this mechanism, it is appropriate to understand the set of methods and tools that are used to optimize all processes of the enterprise, namely the organization's activities, maintaining financial stability and forming a long-term business development strategy. In the post-war period, enterprises face the consequences of asset destruction, disruption of logistics chains, changes in the structure of needs and limited access to financial resources. In such conditions, traditional approaches to financial management often prove insufficient, therefore, there is a need to find new, more effective solutions for the long-term development of the enterprise in the post-war period.

Keywords: financial stability, enterprise, financial resources, post-war restoration of the enterprise, economic security, efficiency.

JEL classification: M20

Дата надходження статті: 26.02.2026

Дата прийняття статті: 19.03.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026